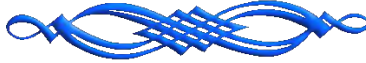

Отже, під партисипативністю майбутнього вчителя мистецьких дисциплін розуміємо професійно-моральну якість особистості, в основі якої лежать суб'єкт-суб'єктні відносини, що означають співпрацю, обумовлену загальними інтересами, цінностями, поглядами, що характеризується творчим підходом, професійними морально-етичними цінностями і нормами, що виражається в рівноправності й співуправлінні педагога та інших учасників освітнього процесу. Під підготовкою майбутнього вчителя мистецьких дисциплін до партисипативної взаємодії розуміємо систему такої підготовки (теоретичної, методичної, практичної), метою якої є формування партисипативної готовності, яка базується на співпраці, співтворчості та партнерській взаємодії учасників освітнього процесу.

Перспективи подальших розвідок убачаємо в науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічної технології партисипативної підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін, визначенні етапів технології зазначеної підготовки у закладах вищої педагогічної освіти.

Ольга КАЛЕНІЧЕНКО,

*доктор філологічних наук, професор Харківського національного
університету мистецтв імені І.П. Котляревського,
професор кафедри театрознавства,*

*Харків, Україна
onkalensch@ukr.net*

Olga KALENICHENKO,

*Doctor of Philology, Professor, I.P. Kotlyarevsky Kharkiv National University of
Arts, Professor of the Theater department
Kharkiv, Ukraine
onkalensch@ukr.net*

**ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ТЕАТРОЗНАВЦІВ
(ДРУГИЙ МАГІСТЕРСЬКИЙ РІВЕНЬ) НА ПРИКЛАДІ ДОСВІДУ
АКАДЕМІЇ ТЕАТРУ, РАДІО, КІНО І ТЕЛЕБАЧЕННЯ
(ЛЮБЛЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, СЛОВЕНІЯ)**

**ON THE QUESTION OF THE TRAINING OF THEATER EXPERTS
(SECOND MASTER'S LEVEL) ON THE EXAMPLE OF EXPERIENCE
ACADEMY OF THEATER, RADIO, CINEMA AND TELEVISION
(UNIVERSITY OF LJUBLJAN, SLOVENIA)**

Дослідники театру вже відзначили, що «доба пасивного, споглядального та описового театрознавства давно минула», що «час ставить перед театрознавцями нові вимоги і виклики», і треба «послідовно реалізовувати нову концепцію театральної освіти, яка б відповідала викликам часу, з урахуванням «перформативного повороту» в культурі, яка надавала б інструментарій для аналізу, вивчення та фіксації театру постдраматичної доби» [2, с. 55].

Дійсно, освітньо-професійна програма магістрів театрознавців потребує вдосконалення, бо у випусників українських вищих навчальних закладів, у яких готують театрознавців (а в Україні їх три: Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого, Львівський національний університет імені І. Франка, Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського) виникають серйозні проблеми з працевлаштуванням. Про це, наприклад, у своєму інтерв'ю розповіла колишня випусниця кафедри театрознавства ХНУМ імені І.П. Котляревського Вероніка Склярова: «В Україні освіта театрознавця є, а професії немає, тому я вирішила займатися культурним менеджментом» [3].

Зрозуміло, що для того, щоб адаптувати театрознавство до сучасних вимог, корисним буде проаналізувати досвід закордонних вищих навчальних закладів, де теж готують театрознавців. З нашої точки зору, важливим є вивчення навчального плану навчальної програми «Драматургія та сценічне мистецтво», яка пропонується магістрантам в Академії театру, радіо, кіно і телебачення (Люблянський університет).

По-перше, звернемо увагу на те, що програма навчання «Драматургія та виконавське мистецтво» розрахована на 2 роки (120 ECTS, причому 30 кредитів з них відводяться на написання магістерської роботи й створення проєкту за спеціалізацією протягом двох семестрів останнього року навчання) та «спроєктована як поєднання теоретичного та практичного змісту», що «дозволяє магістранту набути компетенції для самостійної драматургічної, дослідницької та художньої діяльності» [5].

В Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського, наприклад, магістранти театрознавці вчать 1 рік і 4 місяці (90 ECTS, на написання магістерської роботи відводиться 5 кредитів і її пишуть протягом тільки одного, третього семестру) і теж отримують глибокі теоретичні та практичні знання завдяки органічному їх поєднанню [1].

По-друге, словенським магістрантам при вступі в Академію пропонують дві спеціалізації: Історія, теорія та критика виконавських мистецтв і Драматургія та написання драматичних текстів, тобто «залежно від отриманих знань магістри спеціалізуються та диференціюються на теоретичну та практичну спрямованість, але обов'язковий загальний зміст, особливо на першому році навчання, дозволяє їм швидко та ефективно адаптуватися до конкретних обставин кожного робочого завдання чи проєкту» [5]. Разом з тим в анотації до програми говориться про те, що завдяки збалансованості навчальних дисциплін «забезпечуються творчі зв'язки з іншими професійними та художніми профілями або співробітниками художнього виробництва як у театрі, радіо, телебаченні та кіно, так і в інших (наприклад, друкованих) засобах масової інформації» [5].

В Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського здобувачі вищої освіти вчать за однією спеціалізацією і отримують кваліфікацію Магістр сценічного мистецтва, викладач ЗВО, а професійну кваліфікацію: Театрознавець; тобто акцент робиться, як бачимо, на педагогічну складову навчання в магістратурі, бо на першому бакалаврському рівні студенти, завдяки навчальній і виробничій практиці, знайомляться,

наприклад, з різними видами роботи завідувача літературною частиною театру та зі всім циклом підготовки статті: від її доручення редактором до верстання та друку (або розміщення на сайтах інтернет-ЗМІ).

Причому педагогічна складова стосується не тільки театрознавців, але і інших професійних кваліфікацій – Актор драматичного театру і кіно, Актор театру ляльок, Режисер драматичного театру і Режисер театру ляльок.

По-третє, якщо в навчальному плані ХНУМ імені І.П. Котляревського серед обов'язкових навчальних дисциплін для театрознавців великий відсоток посідають ті предмети, що пов'язані зі здобуттям педагогічної і наукової майстерності здобувачів вищої освіти (Театрознавчо-педагогічна майстерність, Методика викладання фахових дисциплін з театрознавства, Методологія теоретичного та історичного театрознавства, Науково-дослідницька майстерність, Наукова практика та ін.), то в навчальному плані Академії театру, радіо, кіно і телебачення магістранти продовжують займатися історико-теоретичним вивченням театру, перформансу та кіномистецтва (на першому курсі опановують такі основні дисципліни, як Історія драматургії, Сучасне сценічне мистецтво, Драматургія і сценічна практика, Основні прийоми драматичного письма, Теорії сучасного танцю, Історія театру, Критика сценічного мистецтва, Драматичні моделі і жанри, а на другому курсі серед інших – Перформанс та Виконавське мистецтво, література і візуальна культура) [4].

Привертають увагу і вибіркові дисципліни, що пропонуються словенським магістрантам, не тільки своєю кількістю (по сімнадцять на кожен рік навчання), але й тим, що їх можуть викладати не один семестр, як у ХНУМ імені І.П. Котляревського, а протягом кількох семестрів (Критика і публіцистика, Написання сценаріїв для новачків ЗМІ, Наратологія, Комунікаційні моделі, Формуюче світло та ін.) [4].

І останнє, на чому хотілося б зосередити увагу. В анотації до навчальної програми «Драматургія та сценічне мистецтво» зазначається важливий, на нашу думку, момент: «Зазвичай рекламованих місць більше, ніж фактично прийнятих кандидатів. Якщо заявлено 20 місць, але кандидатури не влаштовують комісію, можна прийняти лише три таланти» [5]. Як бачимо, проблема, яку не можуть вирішити в Україні театрознавці фахівці і викладачі, відстоюючи думку, що театрознавча фахова освіта не носить масовий характер, а є «штучним виробництвом», вже вирішена в Академії театру, радіо, кіно і телебачення.

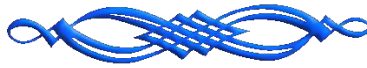
Безумовно, працюючи над оновленням освітньо-професійної програми магістрів театрознавців, треба уважно вивчати досвід європейських закладів вищої освіти, який дозволить зробити її більш гнучкою та відповідною до сучасних вимог.

ЛІТЕРАТУРА:

1. ОПШ Сценічне мистецтво. Навчальний план. *Магістерські програми*. URL: <https://num.kharkiv.ua/share/docs/education/magistr/026/NavchPlan.pdf> (дата звернення: 18.09.2023).
2. Партола Я.В. Перспективи театрознавчої науки в умовах реформ та євроінтеграції. *Аспекти історичного музикознавства – VIII: Вища*

мистецька освіта як інструмент збереження культурної ідентичності: збірник наукових статей. Харків : Видавництво «Водний спектр Джі-Ем-Пі», 2016. С. 50-57.

3. Попова Н. «Те, чим я займаюся, називають культурним активізмом»: розмова з культурною менеджеркою Веронікою Склярвою. *Гвара медіа*. URL: <https://gwaramedia.com/te-chym-ya-zajmayusya-nazyvayut-kulturnym-aktyvizmom-rozmova-z-veronikoju-sklyarovoyu/> (дата звернення: 18.09.2023).
4. Podatki studijskega programa dramaturgija in scenske umetnosti. URL: https://www.agrft.uni-lj.si/wp-content/uploads/2023/05/DSU2_22-23_2.pdf (дата звернення: 18.09.2023).
5. Savec S. Predstavitev fakultete: Akademija za gledališče, radio, film in televizijo. *SLOVENEC*. URL: <https://www.slovenec.org/2018/04/10/5615/> (дата звернення: 18.09.2023).

Олександра ПАНФІЛОВА,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри образотворчого мистецтва,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Луцьк, Україна
alka11@meta.ua

Oleksandra PANFILOVA,
PhD in Arts, Associate Professor
at the Department of the Fine Arts
Lesya Ukrainka Volyn National University
Lutsk, Ukraine
alka11@meta.ua

ХУДОЖНЯ ФОТОГРАФІЯ ЯК ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

FINE PHOTOGRAPHY AS AN EDUCATIONAL COMPONENT

Фотографія настільки потужно увійшла в наше життя, що сьогодні ми ледве усвідомлюємо її істинне значення. Ми щодня спостерігаємо, як фотографія знаходить широке застосування в різних сферах діяльності: мистецтві, науці, в повсякденній діяльності. Завданням статті є висвітлення значення освітнього компонента «Художня фотографія» для розвитку творчих здібностей майбутніх митців.

Піднесення фотографії у наш час до одного з найактуальніших видів мистецтва констатують у своїх працях Р. Барт, К. Мілле, Р. Краус та інші. М. Жулінський у своїй публікації «Методика опанування образотворчої грамоти у вищій школі засобами фотографії і малюнку» зосереджує увагу на прийомах та методах викладання мистецтва фотографії у ВНЗ.

Фотографія у наш час також виступає як вид діяльності, який не тільки пов'язаний із технічними досягненнями людства, а є частиною наукової і